

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Jana Šedová
Téma práce:	Pomoc obětem trestných činů
Rozsah práce	92 stran
Datum odevzdání práce:	3.5.2023
Vedoucí diplomové práce:	Doc. JUDr. Bc. Vladimír Pelc Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku, která je sice na první pohled velmi atraktivní, ale současně nesporně obtížná, a to jednak proto, že se v ní odrážejí nejen právní aspekty, ale i materie psychologická, sociálně psychologická a kriminologická, resp. viktimologická, a dále proto, že tato problematika představuje relativně nový fenomén, kterému nebyla prakticky až do devadesátých let věnována větší pozornost. Proto třeba diplomovou práci, věnovanou problematice obětí trestné činnosti, považovat za stále aktuální, žádoucí a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika pomoci obětem trestné činnosti je přiměřeně náročná na zpracování relativně bohatého pramenného materiálu, a to tuzemského i zahraničního. Náročná je ovšem i na vlastní zpracování, a to nejen proto, že pro její zdárné zpracování jsou potřebné alespoň základní znalosti psychologických, sociálně psychologických a kriminologických souvislostí, ale rovněž proto, že nezbytné rovněž velmi dobré zvládnutí problematiky postavení poškozeného v trestním řízení. Metoda deskripce a kritické analýzy, jakož i z části metoda právní komparace, které byly v práci použity, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomantka se nejprve věnuje vymezení základních pojmů a institutů, historickému vývoji postavení oběti v trestním procesu, jakož i zakotvení ochrany oběti v mezinárodních dokumentech. Po partii věnované oběti z pohledu kriminologického na to pak navazuje klíčová kapitola věnovaná současné právní úpravě postavení oběti trestné činnosti v českém právním řádu. Závěrečné kapitoly práce se pak zabývají problémy spojenými s uplatňováním práv oběti v praxi a z toho vyplývajícími návrhy de lege ferenda. Systematika členění práce je proto zcela logická, přehledná a plně funkční.

4. Vyjádření k práci

Práci lze celkově hodnotit jako zdařilou. Přehledně je zpracováno vymezení pojmu oběti a možná typologie obětí, jak ji přináší odborná literatura. Záslužně je zvláštní pozornost věnována institutu zvláště zranitelné oběti. Odlišení pojmu „oběť“ a „poškozený“ je provedeno správně. Vývoj právní úpravy ochrany obětí trestné činnosti je popsán přehledně, dobře jsou podchyceny klíčové mezníky právní úpravy i její vývojové tendence. Klady a nedostatky zák. č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti jsou vymezeny srozumitelně a přiléhavě. Diplomantka správně vnímá a postihuje souvislosti mezi prosazováním tzv. restorativní justice a vzrůstající pozorností věnovanou obětem. Pěkně je vyložena problematika latence některých typů trestných činů a zejména jejich příčin. Kladně třeba hodnotit, že pozornosti diplomantky neunikl ani tzv. viktimologický paradox, resp. problematika sekundární, příp. i terciární viktimizace oběti, a zejména její příčiny, projevy a důsledky. Pokud jde o stávající zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestné činnosti, pak třeba souhlasit s diplomantkou v zásadně pozitivním hodnocení tohoto zákona, avšak současně i v definování jeho nedostatků. Analýza práv oběti dle citovaného zákona je provedena velmi pečlivě a přehledně. Přisvědčit třeba i pozitivnímu přínosu, který diplomantka spatřuje v institutu prohlášení oběti o dopadu trestného činu na její život. V kapitole věnované problémům ochrany práv oběti v aplikační praxi diplomantka, opírajíc se o rozhodnutí v konkrétních kauzách, kritizuje některé negativní jevy v justiční praxi. Rozhodně pak třeba přisvědčit kritice chování některých orgánů činných v trestním řízení, zejména orgánů policejních, vyjadřujícího apriorní předsudky vůči některým obětem trestné činnosti, založených na „pověřích“ o „spoluzavinění“ poškozeného, resp. vyjadřujícího snahu bagatelizovat újmu, která byla oběti způsobena. V závěrečných partiích své práce diplomantka zcela konkrétně a jasně vymezuje základní nedostatky, které shledává v současné právní úpravě ochrany obětí trestné činnosti, jakož i v aplikační

praxi. Určitě je důvodná kritika nepřehlednosti a místy i zbytečné složitosti právní úpravy, která je pro laika neuchopitelná; s tím pak souvisí kritika „zahlcení“ oběti informacemi, kterých se jí dostává v několikastránkovém *Poučení*. V této souvislosti sluší ještě dodat, že tento dokument vesměs obsahuje jen doslovné citace zákona. Přístupnou formou zpracovaná brožura by jistě byla efektivnější. Přisvědčit třeba i doporučení, aby se oběti informace dostávaly postupně v menších objemech, a to v přijatelné formě v závislosti na konkrétní situaci oběti a jejích potřebách. Kritika lhůty 3 měsíců pro rozhodnutí ministerstva o přiznání peněžité pomoci, resp. kritika stavu, kdy proti zamítnutí žádosti není možnost žádného řádného efektivního opravného prostředku, je rovněž zcela důvodná. V závěru své práce pak diplomantka přehledně a stručně shrnuje poznatky, ke kterým ve své práci dospěla

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit jako určitě velmi kvalitní. Diplomantka prokázala výbornou orientaci ve zkoumané problematice a do náležitě hloubky se seznámila nejen s právní úpravou, ale též v poměrně velkém rozsahu s dosavadní odbornou literaturou (včetně prací zahraničních autorů), internetovými zdroji a s judikaturou. S prameny pracuje zcela tvůrčím způsobem, samostatně a efektivně. Práce je zpracována s velkou pečlivostí a svědomitostí. Vnější úprava práce je velice pěkná, jazykové zpracování práce a vyjadřování mají vysokou úroveň.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce nesporně splňuje požadavky na ni kladené a je rozhodně zcela způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn výborně.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza současné právní úpravy, včetně kritiky aplikační praxe a následné formulování námětů <i>de lege ferenda</i> prokazují samostatný a tvůrčí přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje základními pojmy a instituty a historickým vývojem, přes analýzu právní úpravy a aplikační praxe, konče formulováním návrhů <i>de lege ferenda</i> .
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné a tvůrčí využití poznatků z literárních a dalších pramenů. Zastoupeny jsou i práce zahraničních autorů. Veškeré zdroje, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky zcela odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován velmi dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování mají velmi dobrou úroveň.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	Zda kritika ukládání podmíněných trestů odnětí svobody pachatelům sexuálního násilí není v rozporu s ustanovením § 55 odst. 2 tr. zákoníku.

V Praze dne 13.5.2023

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent